

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Quadrigesimum Quartum Priuile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 28 Clericus deponitur propter homicidium voluntarium, & casuale, si culpa præcessit homicidium, suspenditur ab omni ministerio altaris, & à sacerdotali officio.
- 29 Clerico non permittitur homicidium, pro defensione sacrarum rerum.

Centesimum Quadragesimum Quartum Privile.

ECCLESIA gaudet privilegio quòd † Homicida est qui facit, vel dat sortilegia, vel venena sterilitatis, unde si aliquis causa libidinis explendi vel odio homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel dederit, ad potandù, ut non possit generare, vel concipere, vel quòd soboles nò nascatur, ut homicida teneatur, cap. si aliquis. de homicid. volunt. & casual. Ratio hæc esse potest, quia † Qui impedit generare, aut concipere, vel sobolem nasci, dicitur homicidalis, pariter etiã dicitur homicida, qui occasionaliter occidit, duplex enim est † Homicidium videlicet, simplex, & deliberatù, simplex committitur altero de quatuor modis, necessitate, casu, culpa dolo, hoc enim homicidium committitur sine qualitate animi deliberati, deliberatù vero est, quod committitur ex proposito cum illa qualitate, & committitur quatuor modis, videlicet, ex proposito, ex insidijs, proditoriè, per assassinium, homicidium ex necessitate committitur, cum quis ad suam necessariam defensionem alium interfecit, casu, si aliquem, sine culpa, aliud facere cogitans, culpa, quãdo quis non dolosè, neque animo occidendi, sed inadvertenter alium interfecit, & licet hoc homicidium sit commissum sine dolo, nihilominus punitur homicida criminaliter, non pœna ordinaria, sed pœna pecuniaria, vel exilio, Boss. in tit. de defensorum nu. 68. Et dicitur etiã culpòsum homicidium, quando quis citra animum occidendi alium percussit, ex qua percussione mortuus est, dolosum homicidium dicitur, quando quis animo occidendi aliquem, illum interfecit, & dicitur simplex homicidium, quando hæc deliberatio illum occidendi, non ex intervallo præcessit, sed in rixa, vel calore iracundiæ superuenit, homicidium ex proposito committitur, quando quis aggreditur alium prævia animi deliberatione, ex intervallo præcedente, & illum interfecit, ex insidijs homicidium committitur, quando quis expe-

Stat alium positus in loco, qui ab illo prævideri verifimiliter
 non poterat animo eum occidendi, & talis homicida non gau-
 det immunitate Ecclesiæ, proditore cõmittitur homicidium,
 quando aliquis nulla præcedente inimicitia alium interfecit,
 vt puta si essent duo socii in itinere, & nulla interueniente rixa
 occidit, vel percurrit, cõmittitur homicidium per assassinum
 quando fit p̄cunia interueniente, p̄cna autem homicidii de
 iure cõi est p̄cna l. Cornel. de sicari, tex. in l. 1. ff. ad l. Cornel. de
 ficar. quæ p̄cna est Nobili deportatio, & bonorum omnium cõ-
 fiscatio, tex. in l. 3. §. legis Corneliæ eod. ti. sed hodie illa p̄c-
 na non est in vsu, sed hodie est p̄cna mortis, & est communis
 opinio, vt dicit Boss. in tit. de homicid. num. 109. punitur etiã
 vt homicida, qui venenum scienter dat ad occidendum ali-
 quem, Cepoll. in conf. vlt. Grammat. in conf. 36. & in l. 1. &
 3 ff. de sicar. & hoc si ex veneno sequitur mors, non videtur du-
 bium quod dans punitur p̄cna mortis, & ita attestatur Plaza,
 lib. 1. delict. cap. 20. hanc esse communem opinionem, sed
 4 † Si mors ex veneno secuta non fuerit, an debeat puniri p̄cna
 ordinaria, stante atrocitate criminis, dicitur quod sic, nihilo-
 minus magis comunis opinio est, quod non puniatur p̄cna or-
 dinaria Careri. in sua Patrie. crim. in fol. 68. nu. 98. Bertachi.
 5 in verbo venenatio nu. 6. nec † semper homicidium est puni-
 bile, qui ad suam necessariam defensionem committit homici-
 6 dium excusatur, l. vt vim. ff. de iust. & iur. & ibi scrib. † ob de-
 fensionem proprii honoris excusatur homicida, nam pericu-
 lum famæ, equiparatur periculo vitæ, l. iusta. ff. de manu uin.
 7 vnde, † Si immineat periculum alicuius iniuriæ personalis
 poterit quis licitè aggressorem interficere Bar. in l. 1. nu. 8. C.
 8 Vnd. vi Aug. in l. is qui aggressorem nu. 2. in fi. C. de ficar. † Ex-
 cusatur homicida pro defensione eorum, qui sunt in sanguine
 9 coniuncti Grammat. conf. 68. num. 4. † Excusantur ab homi-
 cidio infans, minor, furiosus, ebrius, dormiens, senex. Clarus in
 10 trac. crimin. in q. 60. † Excusatur Pater occidens filium, &
 filius occidens Patrem, quando vnus eorum venerit ad delen-
 dam patriam l. minime ff. de relig. & sumpt. fune. & hic aduer-
 11 te quòd, † Patria vincit omnes, ita attestatur Plato ille diui-
 nus in lib. de leg. vbi dicitur patriam potius collendam, quam
 matrem, & Virgilius in Eglog. sua, prima ait nos patriæ fines,
 & dulcia linquimus arua, hinc adinuentum fuit per Cartagi-
 12 nenses exilium, quod per antea non erat, excusatur & † homi-
 cidium

cidiū ab Ecclesia in tribus casibus, in actu casualitatis, in actu
 utilitatis, & in actu necessitatis, aut homicidiū euitabile, aut
 ineuitabile, quòd homicidium aliquando sit permiffum, hoc
 13 suadet; † Nam primum peccatum fuit transgressio Adam,
 14 † Peccatum secundum, fuit homicidium in personam Abel,
 refideo in hac opinione donec diuersum ex peritia alicuius ap
 15 pareat cui libenter acquiescam, quod † Homicidium sit à
 Deo hac ratione permiffum, cum de dilectis occultis Iudex Ec
 clesiasticus, & Iudex secularis non valeāt punire aliquem, per
 mittit Deus manum alicuius effici barbaram, vt aliquis occi
 datur in pœnā delictorum suorum, vt dixit S. Aug. nullum bo
 num irremuneratum, nullum malum impunitum, hoc enim
 quotidie videmus, nā homines admiratione afficiuntur, quod
 talis fuerit occisus, cum esset moribus, & approbata vita orna
 tus, & decoratus, intima cordis videri non possunt, fortè latet
 16 anguis in herba, siue quare Deus non permittit † Peccata
 enim sunt causa damnationis, ne dum vitæ, verum etiam ani
 17 mæ, hinc est per aliquando † Princeps efficitur tyrannus ex
 volute Dei, propter iniquitatem populi, itaque adimauerte,
 quod qui fabricat venenum, & dat alicui bibendum, & qui fa
 cit fortilegia, ne soboles nascatur, dicitur homicida, & irregu
 18 laritas contrahitur, si actu homo interficitur † Ex sola enim
 voluntate quis non efficitur irregularis, ita tenet hic Goff. li
 cet contrarium sentit Io. An. de pen. de penit. dist. 1. cap. pe
 riculosè, sed eius opinio saluari potest in regularitate indi
 dispensabili, quando dicatur partus animatus, vel non vide in 5.
 19 dist. in prin. et gl. in vers. 40. quæ dicit † Quòd post 40. dies
 partus est animatus in masculo, in femina verò post 80. Sed
 cum in isto casu potest mors euenire, & si fortè euenierit puni
 20 tur morte, & si nō euenierit alia pœna, vt supra † Sed quādo non
 reperitur pœna limitata, imponēda secundū circūstantias deli
 21 cti, ex quibus pœna, vel augetur, vel minuitur delictum, † vnde
 cōsulentes, vel auxilium præstantes, an, & quādo teneātur etiā
 vnus pro oībus in foro tam penitentiali, quā cōtentioso, ad oī
 22 modā restitutionē totius dāni, † Nā ex cōsilio nō datur actio
 de dolo c. cū ad sedē de rest. spoliat. tñ. in defectū principalis,
 vt q̄a nō reperitur, vel quia non est soluedo, vel ex aliqua iusta
 causa nō vult dānū passus agere cōtra eū, puta, q̄a est terribilis
 psona, tūc potest agere in iudicio actione de dolo cōtra dātē cō
 filiū, l. i. ff. de dolo in foro animæ tenetur oīno ad restitutionē,
 &

- & satisfactionē integrā dāuū pāssō, q̄a dādo cōsiliū fuit in culpa
- 23 † ex his not. d.fferētiā inter forū cōtētiosū, & forū pēnitētiāle in contentioso agitur contra dānuū dantē ex consilio, quando non potest agi contra principalem, l. ex hoc edicto. ff. de eo per quem facer. in foro pēnitentię tenetur indistinctē, & ratio diuersitatis fuit, quia in foro animę non curamus de stricto modo intentandi actionem, sed attenditur ipsum factum purum, vnde ex quo dedit causam dāni, tenetur ad emendationem dāni, caueant igitur consiliarij Principum, nam tenentur ab restitutionem malē ablatorum per ipsos Dominos, si vero non dedit consilium ad rapinam committendam, immo eam dissuāit, sed associauit raptorem ne ledetur ab alio, tunc, aut principalis fuit captus in rapina, & sic nihil ablatum est, & non tenetur iste, qui associauit, aut aliqua inde asportauit, & tunc si alius iuisset, & asportasset sine societate istius, non tenetur iste ad restitutionem, † Et ita est differentia inter pręstātem consilium, & auxilium, nam pręstans consilium tenetur, & in totum, pręstans auxilium, tenetur tantum ad id, super quo auxilium pręstitit, & quatenus auxilium profuit, ratio diuersitatis est, quia consilium vagatur ad totam rapinam, & ideo consulens tenetur in totum, sed auxilium restringitur ad id, super quo pręstitum fuerit, quod not. Inn. in cap. sicut. de homicid. aduertant igitur isti, qui
- 25 consulunt, & pręstant auxilium illis, qui dant † Pocula amatoria ad bibendum, vel propter odium, quia si illa quę sumpsit mortua est, licet pręter intentionem dantis, tamen tenentur de homicidio, l. si. quis aliquid s. qui abortionis. ff. ad l. Cornel. de sic. grauius tamen puniatur si habebant animum occidendi, cum fortilegijs, vel veneno, aut poculo composito malarum, fugiantur igitur omnes hunc peruersum sensum committendi scelera tam nefanda, ne incidant in panam
- 26 temporalem, & spiritualem, hinc infertur, quod ille, † Sacerdos, qui percutit aliquem causa disciplinę, adeo modum excessit, quod percussus ex verberibus mortuus est, ab omni ministerio Altaris debet perpetuo remoueri, & ab officio sacerdotali deponi, si percussione ipse interijt, vel aliam infirmitatem incurrit, vnde mortuus sit cap. presbyterum. de
- 27 homic. † Correctio permittitur magistro, vel similibus, dummodo modum non excedat cap. i. & capi. Cum voluntate. de
- 28 sententia excomm. pariter † Clericus deponitur non solum

Im propter homicidium voluntarium, sed etiam cauale, si culpa præcessit homicidium, ab omni ministerio Altaris non solum suspenditur, sed etiam à sacerdotali officio, & ab omni officio cuiuscunque ordinis, potest tamen per Episcopum dispensari in minoribus, cap. ad audientiam in fi. de homicid. si est in sacris, solus Papa dispensare potest, cap. continebatur. de homicid. † Nec etiam pro defensione sacrarum rerum clericis homicidium permittitur cap. olim. 1. de relictis spoliatis. Ideo tam laici, quam clerici fugiant, ne diabolus eos inuitat ne dum ad facienda homicidia voluntaria, sed etiam causata, in hoc genere præsertim faciendi sortilegia, vel venena sterilitatis, ne soboles nascatur, quia homicidium committere videtur.

S V M M A R I V M.

- 1 Ars balistariorum, & sagittariorum est prohibita sub pena anathematis exerceri contra Christianos.
- 2 Ars balistariorum sagittariorum est horribilis, odibilis, mortifera, propter pericula corporum, & animarum.
- 3 Balistæ, & sagittæ sunt arma necessaria, pro defensione murorum, vel nauium.
- 4 Apud milites nostri temporis sunt arma ridiculosa.
- 5 Excommunicatio prolata à lege absque alia solemnitate sortitur effectum, quod contra faciens puniatur ipso facto excommunicatus.
- 6 Lex cepit a Deo in paradiso, ideo dicitur diuinum, & dogma prudentium.
- 7 Quis teneatur magis lequi dispositionem legis, quam conscientiam.
- 7 Bonus non est, vel perfectus, qui non subit legi.

Centesimum Quadragesimum Quintum Privilegium.

- 1 **E**CCLESIA gaudet privilegio, quod † Excommunicandus est sagittarius, & balistarius contra Christianos, hoc enim præcipit Papa, quod nullus sub pena Anathematis exercere debeat aduersus Christianos artem balistariorum, & sagittariorum, cap. 1. de sag. Ratio fuit hæc, † Quia talis ars est horribilis, odibilis, mortifera, propter pericula corporum, & animarum, cum non liceat contra Catholicos pugnare, & intellige de